

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

*СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

05 – 07 червня 2019 року

Частина III

Вінниця 2019

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р. Вінниця, 2019. Ч. 3. 388 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д.філос.н., професор
Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д.е.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д.е.н., проф., **Корж Н.В.**, д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, філол.н., проф., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Бондар А.А.**, к.н.фіз.вих., доц., **Кузьміна О.М.**, к.т.н., доц., **Недбалюк О.П.**, к.е.н., доц., **Кудирко О.М.**, к.е.н., доц., **Поліщук О.А.**, к.е.н., доц., **Поліщук І.І.**, к.е.н., доц., **Романовська Ю.А.**, к.е.н., доц., **Семко Т.В.**, к.т.н., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ISBN 978-966-629-945-4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО ТА ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Власенко В.В., д.б.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ.....	156
Власенко І.В., д.е.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЕРСПЕКТИВНИЙ РОЗВИТОК ГОТЕЛЬНИХ МЕРЕЖ У СВІТІ ТА УКРАЇНИ ЙОГО СУЧАСНИЙ СТАН.....	162
Іваніщева О.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АНАЛІЗ СТАНДАРТІВ ТА СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ДЛЯ ВИРОБНИКІВ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	171
Кізюн А.Г., к.геогр.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПРИРОДНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	179
Лук'янець А.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ АТРАКЦІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ.....	185
Мазуркевич І.О., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ.....	195
Малюта К.Г. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУТНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	203
Онищук Н.В., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ТУРИСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	210
Пахомська О.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СФЕРІ РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ.....	217
Семко Т.В., к.т.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РЕГЛАМЕНТИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ- СТИМУЛ ЗАПРОВАДЖЕННЯ НАССР.....	224

Список використаних джерел:

1. Системи управління безпечністю харчових продуктів. Настанова щодо застосування ISO 22000:2005 [Текст]: ДСТУ-Н ISO/TS 22004:2009. – Чинний від 2009-07-01. Київ: Держспоживстандарт України, 2010. 19 с.
2. Соболев А. С. Сучасні методи менеджменту безпечності харчових продуктів. Система НАССР : навч. пос. Київ : ІІДО НУХТ, 2005. 34 с.
3. Бочарова О.В. НАССР і системи управління безпечністю харчової продукції: Підручник. Одеса : Атлант, 2019. 376 с.
4. Система НАССР: Довідник. Львів : НТЦ «Леонорм-Стандарт», 2003. 218 с. - (Серія «Нормативна база підприємства»)
5. Про затвердження вимог щодо розробки, впровадження та застосування постійно діючих процедур, заснованих на принципах системи управління безпечністю харчових продуктів (НАССР) : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.10.2012 № 590 із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства аграрної політики та продовольства №429 від 17.10.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12> (дата звернення: 29.05.2019).
6. Про державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я і благополуччя громадян: Закон України №2042 від 18.05.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1704-12> (дата звернення: 29.05.2019)

УДК 338.48:796.5(477)

Кізюн А.Г., к.геогр.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ПРИРОДНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

Розглянуто проблему наявності й пізнання екстремальних природних умов на рівнинах, зокрема України, та їх можливий вплив на формування і розвиток екстремального туризму. Виокремлено й охарактеризовано екстремальність

кліматичних, геохімічних, біологічних, геолого-геоморфологічних умов, показано їх специфіку та необхідність врахування їх своєрідних параметрів у екстремальному туризмі. Показано можливості використання екстремальних природних умов у розвитку екстремального туризму в рівнинній частині України.

Ключові слова: *природні умови, екстремальний туризм, розвиток, регіони, переваги.*

Постановка проблеми. У сучасному навколишньому середовищі природні умови мають широкий діапазон впливу на життєдіяльність людини: від найсприятливіших (комфортних) до зовсім непридатних – дискомфортних, при яких життя й господарська діяльність людини неможливі. Останній тип природних умов часто називають екстремальними. З погляду стану здоров'я людини, екстремальність природних умов може проявитися у будь-якому із компонентів природного середовища. Проблема в тому, які умови варто вважати екстремальними, які критерії екстремальності природних і суспільних умов життєдіяльності, зокрема і туристичної, людей. Ця проблема, поки що слабо досліджена не лише для природних комплексів загалом, але й для окремих компонентів природного середовища.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження розвитку екстремального туризму присвячені переважно загальним природним і соціально-економічним аспектам, його розвитку, а також характеристиці окремих видів екстремального туризму. Екстремальним природним умовам, що сприяють його розвитку на рівнинах увага майже не приділяється. Поки що є лише одна монографія під редакцією А.Д. Лебедева, де ця проблема частково розглянута [6]. У ній досліджені можливі впливи на здоров'я людини різних, зокрема й екстремальних, типів навколишнього середовища та зроблено аналіз географічних підходів до їх оптимізації. Екстремальний туризм не розглянуто.

Мета статті. Розглянути можливості використання екстремальних природних умов у розвитку екстремального туризму у межах рівнинної частини України.

Виклад основного матеріалу. Сучасний стан ландшафтного і екологічно дестабілізованого природного середовища такий, що людині майже повсюдно необхідно адаптуватися до нього, незалежно гірські чи рівнинні, сільськогосподарські чи промислові та інші це регіони. У процесі адаптації найважливішою складовою є здатність людини пристосовуватись до несприятливих, інколи екстремальних природних умов. Для кращого проходження процесу адаптації людини, особливо в туристичних умовах, доцільним є розгляд можливих типів екстремальних умов за окремими їх компонентами.

Кліматичні умови. Вплив кліматичних умов на стан здоров'я людини у процесі зайняття туризмом, різноманітний. Він може бути безпосереднім і посереднім. Перший відображається, здебільшого, на тепловому стані людини, який не лише сильно впливає на самопочуття та працездатність, але й може спровокувати відповідні зрушення в організмі, які часто зумовлюють перехід із нормального стану у патологічний.

У процесі дослідження значення екстремальності кліматичних умов для розвитку екстремального туризму, крім регіональних, зростає значення глобальних змін клімату. Приземні шари атмосфери, системно пов'язані із глобальними змінами поверхні землі, відреагували відповідними змінами газового складу повітряних мас, збільшенням кількості кліматичних екстремумів і важкопрогнозованими трендами. Так, впродовж ХХ ст. концентрація двоокису вуглецю – головного винуватця парникового ефекту – зросла на 25% (з 280 до 360 ppmv), а кількість метану подвоїлась, середня річна температура повітря на Землі збільшилась на 0,6°C [1,5].

Геохімічні умови. Тісний екологічний зв'язок та залежність між людиною і геохімічними умовами, особливо в екстремальних ситуаціях та періодах розвитку туризму, визначається перш за все тим, що геохімічне середовище є важливим чинником еволюції всього органічного світу. Вже давно відомо, що більше 70-ти хімічних елементів входять безпосередньо до складу живих тканин організмів і мають важливе значення у життєдіяльності, впливають на

морфологічну, фізіологічну, біохімічну, та генетичні зміни на різних рівнях організації живої природи [4,6]. Зв'язки людини з геохімічними умовами природного середовища проявляються у першу чергу, через біохімічні харчові ланцюги. особливості регіональної «норми» для флори, фауни, а також для людини – її здоров'я [2,4].

У процесі туристичної діяльності, особливо екстремальної, коли людина зразу знаходиться у некомфортних умовах, надлишок або недостатня кількість тих чи інших хімічних елементів у навколишньому середовищі, може скоріше призвести до порушення важливих функцій в організмі людини, і проявитися у відповідних патологічних станах, і навіть захворюваннях. Такі захворювання часто локалізовані (район розвитку екстремального туризму), генеза їх відома, а тому ці захворювання, здебільшого, відносять до ендемічних, що при необхідності враховується у подальшому лікуванні. Однак, як і при будь-яких ендемічних захворюваннях, суцільного захворювання населення в районах геохімічних ендемій не спостерігається, і це необхідно довести до відома туристів-екстремалів.

Варто також зазначити, що біогеохімічні умови середовища можуть і посередньо сприяти виникненню екстремальних для здоров'я людини ситуацій. При цьому вони виступають чинниками, які поглиблюють або зменшують розвиток окремих хвороб людини не біогеохімічного походження, зокрема злякисного розвитку гіпертонії на фоні надмірного споживання хлористого натрію.

На початку XXI ст. вже немає сумнівів у тому, що поряд з натуральними геохімічними ландшафтами, суттєво зростає роль та значення у якості екстремальних, антропогенних, особливо техногенних, ландшафтів. Це відноситься не лише до районів розробки значних за площею родовищ корисних копалин або радіоактивно забруднених територій, де контакт населення і туристів з різними хімічними та радіоактивними елементами може сформувати умови для виникнення біогеохімічних ендемій, але й стосується до загальних біогеохімічних та радіоактивних змін ландшафтної оболонки, викликаних

міграціями хімічних елементів, що часто відносять лише до її забруднювачів. Хіба у 1986 році можна було спрогнозувати, що вже в першому десятиріччі XXI ст., Чорнобильська зона стане найпопулярнішим туристичним об'єктом в Україні?

Біотичні умови. У порівнянні з кліматичними і геохімічними умовами, біотичні, стосовно розвитку екстремального туризму досліджені значно менше. Це стосується як рослинного, так і тваринного світу. Відомо, що рослинність здебільшого визначає загальний образ ландшафту і належне до нього населення тварин. Для людини екстремальними є території без рослинності, яка є джерелом продовольчих ресурсів для неї, а для тварин кормовою базою. Це райони відомих пустель, а також території покриті льодовиками і віковими снігами. Однак, екстремальність цих районів зумовлена в першу чергу їх кліматичними умовами, а відмінність біогенного компоненту лише підсилює екстремальність середовища, але не формує її. Разом з цим біотичні умови можуть безпосередньо негативно впливати на людей, зокрема й туристів-екстремалів.

Підхід до виокремлення регіонів екстремальних за біотичними умовами, на перший погляд здається дещо механічним і формальним, особливо при спробі врахувати умови прояву комплексу захворювань. Однак, це справедливо лише по відношенню до зовнішнього вираження цього ландшафтної прийому, а по суті – він має глибокий екологічний зміст. Справа в тому, що окремі типи ландшафтів відрізняються не лише характерними для них рослинністю і тваринним світом, але й відповідними угрупованнями паразитів – вірусів, бактерій .

Геолого-геоморфологічні умов. Визначення параметрів безпосередньо рельєфу, екстремальних для туристів, буває інколи складнішим процесом, ніж визначення параметрів будь-якого іншого геокомпоненту природного середовища. Це зумовлено тим, що геолого-геоморфологічні умови знаходяться у тісному взаємозв'язку з кліматичними і біотичними умовами, і впливають на людину переважно через них. Однак, екстремальний вплив геолого-геоморфологічних умов на туриста проявляється і безпосередньо через:

- диференціацію висотних умов, зокрема рельєфу. До одного із найбільш важливих проявів впливу безпосередньо рельєфу на туристів – є вплив його високо- і середньо-гірського варіантів. Лише на високогір'ї у туристів спостерігається таке патологічне явище, як комплекс симптомів гірської хвороби. Загалом в горах людина відчуває дискомфорт від пониження атмосферного тиску і температури повітря, недостатку кисню, від збільшення сонячної радіації та сили вітру тощо. Разом з цим, майже всі ці явища можуть проявлятися і на рівнинах, однак не викликати в туриста гірської хвороби. Це один із чинників, що часто призводить до хибної думки про неможливість розвитку екстремального туризму в рівнинних умовах.

- крутизну схилів. В горах зрозуміло; на рівнинах теж від неї залежать умови та можливості формування і розвитку окремих видів екстремального туризму. На рівнинах зустрічаються території з так званим низькогірним рельєфом (Середнє Придністер'я) або «гори» - на Поділлі – Кременецькі гори і Подільські Товтри, де крутизна схилів окремих гір і долин річок від 35 і до 90 не така вже й рідкість. Тут характерні каньйоноподібні долини річок, урвища, печерні лабіринти тощо. Усе це, інколи сприяє формуванню навіть кращих умов для розвитку таких видів екстремального туризму, як пішохідний, кінний і велосипедний, особливо для людей старшого віку, альпінізму, спелеотуризму, а також екстремальних повітряних видів та інших [3].

Висновки і перспективи подальших досліджень. Розвиток екстремального туризму, зокрема й на рівнинах, потребує детальних досліджень різноманітних умов, що сприяють його ефективності. Особливе значення при цьому мають вишукування пов'язані з пізнанням екстремальних кліматичних, геохімічних, геолого-геоморфологічних, біотичних та сформованих ними ландшафтних умов, їх впливу на здоров'я та діяльність туристів, що знаходяться в екстремальних умовах. Таких досліджень мало, особливо в Україні. На початку XXI ст. дещо краще розглянуто екстремальність на рівнинах кліматичних і біотичних умов, решта потребують детальних вишукувань. Безперечно, що у сучасних соціально-економічних умовах складніше буде визначати геохімічні

(значні матеріальні затрати) та ландшафтні (складні комплексні дослідження) екстремальні умови, як окремих регіонів, так і України загалом. Однак, активність розвитку екстремального туризму в ХХІ ст. в Україні дає змогу зробити висновок, що затрати окупляться в найближчі роки.

Список використаних джерел:

1. Денисик Г.І. Антропогенне ландшафтознавство. Частина І. Глобальне антропогенне ландшафтознавство. / Г.І. Денисик. – Вінниця: Вінницька обласна друкарня, 2014. – 334с.
2. Staszewski I/ Vertical distribution of world population. – Geogr. Stud., Warsaw, 1957, – № 14
3. Кізюн А.Г. Природні умови розвитку екстремального туризму у межах Поділля // Наукові записки ВДПУ ім.. М. Коцюбинського. Серія: Географія. – Вінниця, 2016. Вип. 28. № 3-4. – с. 178-185.
4. Ковальський В.В. Геохимическая экология. Очерки // В.В. Ковальський. – Москва: Наука, 1974. – 218с.
5. Николаев В.А. Учение об антропогенных ландшафтах – научно-медицинское ядро геоэкологии./ В.А. Николаев //Вести Московского университета. Сер. 5. География, 2005. – №2 – с. 35-44.
6. Окружающая среда и здоровье человека (под. ред. А.Д. Лебедева). – Москва: Наука, 1979. – 213с.

УДК 338.48(477.44)

Лук`янець А.В.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**АТРАКЦІЇ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ
РЕГІОНАЛЬНОГО ТУРИЗМУ**

В статті проаналізовано і досліджено туристичні атракції Вінницької області, які є туристичною принадою даного регіону. Описано історію та сучасний стан туристичних об'єктів, які є основою розвитку регіонального туризму.

Ключові слова: туризм, атракція, туристичний регіон, дестинація.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

05 – 07 червня 2019 року

Частина III

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Білоус Т.В.

Підп. до друку 09.07.2019 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 22,55.
Обл.-вид. арк. 18,59. Тираж 4. Зам. № 413

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25